

UZASADNIENIE do całości wyroku

Decyzją z dnia 26 kwietnia 2022 roku, znak sprawy: (...).703.81,87,88,89.2022, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. odmówił Z. B. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 49.720,56 zł (tj. do sprawy (...).700.9130.1990. (...) - 1 kwoty 3.525,18 zł, do sprawy (...).700. (...) .1990. (...) - 1 kwoty 21.517,96 zł, do sprawy (...).700. (...) .1992. (...) - 1 kwoty 11.925,17 zł i do sprawy (...).700. (...) .1997. (...) - 1 kwoty 12.752,25 zł).

W uzasadnieniu podnoszono, iż z danych Zakładu wynika, że wnioskodawca jest uprawniony do świadczenia emerytalnego z ZUS w wysokości 1.924,57 zł brutto miesięcznie. Z emerytury potrącane są należności alimentacyjne. Do wypłaty pozostaje wnioskodawcy 596,61 zł miesięcznie. Z. B. oświadczył, iż okresowo otrzymuje 150 zł z pomocy społecznej. Organ rentowy zwracał uwagę, iż odwołujący prowadzi samodzielne gospodarstwo domowe. Z informacji uzyskanej od komornika sądowego wynika, że wnioskodawca ma zadłużenie alimentacyjne tylko na rzecz likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Postępowanie egzekucyjne jest skuteczne. Ostatnio, tj. 1 kwietnia 2022 r. komornik sądowy wpłacił na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego 990,50 zł do sprawy (...).700. (...) .1992. (...) - 1.

W ocenie organu rentowego, sytuacja w jakiej znajduje się obecnie wnioskodawca jest trudna i wyklucza jednorazowe uregulowanie zadłużenia. Brak jest jednak podstaw do stwierdzenia, że stan ten wyczerpuje ustawowe przesłanki umorzenia należności alimentacyjnych. Wnioskodawca sygnalizuje problemy zdrowotne, cierpi na przewlekłe schorzenia, ponosi koszty leczenia w wysokości 265,00 zł miesięcznie. Niezależnie jednak od stanu zdrowia, wnioskodawca uzyskuje stały miesięczny dochód, który jest przedmiotem egzekucji. Z uwagi na prowadzoną egzekucję z emerytury wnioskodawca może mieć trudności z zaspokojeniem bieżących potrzeb, w związku z czym organ rentowy podniósł, iż mógłby udzielić wnioskodawcy ulgi w spłacie zadłużenia w ratach dostosowanych do jego obecnych możliwości finansowych, a więc niższych, niż kwoty potrącane z emerytury, wpłynęłoby to na poprawę sytuacji finansowej Z. B.. Umorzenie zadłużenia byłoby działaniem przedwczesnym i nieuzasadnionym ekonomicznie. Byłoby sprzeczne z zasadą dochodzenia należności alimentacyjnych. Skutkowałoby też pokrzywdzeniem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych.

Organ rentowy zwracał uwagę, iż konieczność spłaty zadłużenia jest konsekwencją tego, że wnioskodawca nie wywiązywał się z nałożonego przez sąd obowiązku alimentacyjnego. Trudna sytuacja materialna nie zwalnia z obowiązku zwrotu wypłaconych w zastępstwie odwołującego świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Brak dostatecznych dochodów nie wyczerpuje przesłanek umorzenia należności.

Rozstrzygnięcia organ rentowy dokonał w stosunku do kwoty zadłużenia według stanu na dzień wpływu wniosku. Po uwzględnieniu wpłat egzekucyjnych z: 1 marca 2022 r. w wysokości 1.002,60 zł i 1 kwietnia 2022 r. w wysokości 990,50 zł, zadłużenie wynosi łącznie 47.727,46 zł (tj. do sprawy (...).700.9130.1990. (...) - 1 - 3.525,18 zł, do sprawy (...).700. (...) .1990. (...) - 1 - 20.515,36 zł, do sprawy (...).700. (...) .1992. (...) - 1 - 10.934,67 zł i do sprawy (...).700. (...) .1997. (...) - 1 - 12.752,25 zł).

/decyzja z dnia 26 kwietnia 2022 roku – k. 55-59 załączonych akt rentowych/

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł Z. B.. Skarżący podnosił, iż w stosunku do niego zachodzą szczególne okoliczności związane z sytuacją materialną, osobistą i zdrowotną, które uzasadniały w niniejszej sprawie umorzenie zaległości alimentacyjnych.

/dowołanie – k. 3-6/

W odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 1 czerwca 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o jego oddalenie powołując argumenty, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 12-13/

Na rozprawie w dniu 1 września 2022 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości 150% stawki. Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

/oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy, oświadczenie pełnomocnika organu rentowego – e – protokół z dnia 1 września 2022 roku – 00:25:02 i dalej/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Z. B. urodził się w dniu (...), jest rozwiedziony.

Wnioskodawca posiadał obowiązek alimentacyjny wobec 4 dzieci.

/bezsporne, zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 1 września 2022 roku – 00:03:33 i dalej/

Zaległości Z. B. wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego wynoszą 49.720,56 zł. W rezultacie skutecznego przeprowadzenia postępowania egzekucyjnego, w dniu 1 marca 2022 roku komornik sądowy wpłacił na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego kwotę 1.002,60 zł, z kolei w dniu 1 kwietnia 2022 roku komornik sądowy wpłacił kwotę 990,50 zł.

/bezsporne/

W dniu 28 lutego 2022 roku Z. B. złożył wniosek o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Po rozpatrzeniu wniosku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną decyzję.

/wniosek – k. 1-3 załączonych akt rentowych, decyzja z dnia 26 kwietnia 2022 roku – k. 49-53 załączonych akt rentowych/

Wnioskodawca jest uprawniony do świadczenia emerytalnego z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 1.924,57 zł brutto miesięcznie. Z emerytury potrącane są należności alimentacyjne, na skutek czego do wypłaty wnioskodawcy pozostaje kwota 596,61 zł miesięcznie. Wnioskodawca okresowo (co 6 miesięcy) otrzymuje kwotę 150,00 zł z pomocy społecznej.

W 2002 roku wnioskodawca rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej, którą kontynuował do 2021 roku.

Z. B. prowadzi samodzielnie gospodarstwo domowe, zamieszkuje u znajomej w związku z tym, iż w wyniku przeprowadzonej licytacji komorniczej utracił mieszkanie, sam pokrywa tylko koszty własnego wyżywienia, innych opłat nie ponosi.

Z. B. od 1992 roku leczy się na nadciśnienie tętnicze, w związku z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności i brakiem możliwości pracy, do 2002 roku utrzymywał się tylko z renty. Od lipca 2007 roku wnioskodawca na czas nieokreślony ma orzeczony umiarkowany stopień niepełnosprawności. Wnioskodawca nie ma orzeczonej niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Wnioskodawca cierpi, obok nadciśnienia tętniczego, na chorobę niedokrwienną serca, utrwalone migotanie przedsionków, niewydolność serca, blok przewodnictwa śródkomorowego, jest po implantacji sztucznej zastawki mitralnej (...) w 2007 roku. Ponadto, choruje na cukrzycę typu II, hiperlipidemię, przewlekłe zapalenie błony śluzowej

żołądka, niedokrwistość. Wnioskodawca przebył (...) 10, cierpi na zwyrodnienie stawów kręgosłupa oraz stercz powiększony. U odwołującego się stwierdzono także mikro – udar w mózdzku.

Wnioskodawca miesięcznie pokrywa koszty związane z leczeniem w wysokości 265,00 zł.

Z. B. nie posiada majątku oraz oszczędności.

/oświadczenie o stanie rodzinnym i majątkowym oraz sytuacji materialnej – k. 11-17 załączonych akt rentowych, zaświadczenie lekarskie – k. 37 załączonych akt rentowych, wniosek wewnętrzny – k. 43-48 załączonych akt rentowych, nadto: zeznania wnioskodawcy – e – protokół z dnia 1 września 2022 roku – 00:03:33 i dalej/

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, że:

Zgodnie z art. 63 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2022 roku, poz. 615 ze zm.), z dniem wejścia w życie tej ustawy fundusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji, zaś aktywa i pasywa funduszu stały się aktywami i pasywami Skarbu Państwa. Likwidatorem funduszu został Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie spraw o świadczenia z funduszu, do których prawo powstało przed dniem wejścia w życie ustawy.

Jak stanowi art. 68 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

Ustawa nie wskazuje przykładowo rodzaju sytuacji, w których umorzenie może nastąpić. Każda sprawa powinna być zatem oceniana indywidualnie. Sformułowanie: „szczególnie uzasadnione przypadki” oznacza, że umorzenie należności z tytułu wypłaconych z funduszu alimentacyjnego świadczeń ma charakter wyjątkowy, nadzwyczajny i jest dopuszczalne jedynie, gdy sytuacja osobista i majątkowa osoby zobowiązanej jest tak trudna, że nie może ona spłacać swoich należności na bieżąco i nie ma widoków na zmianę tego stanu rzeczy (tak też Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 27 kwietnia 2016 roku, sygn. akt III AUa 55/16, LEX nr 2050463).

"Szczególnie uzasadnione przypadki" związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), powstałe w wyniku wypadku losowego, a w każdym razie istniejące niezależnie od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulegnie takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 roku, I UK 270/09, LEX nr 585729).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela stanowisko Sądu Najwyższego, który wskazuje, że za przypadki szczególnie uzasadnione związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego należy uznać niezależne od zobowiązanego alimentacyjnie sytuacje losowe lub nadzwyczajne, które sprawiają, że nie jest on w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny (vide wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 roku, I UK 119/10, LEX nr 686798).

Jak dalej słusznie podnosi Sąd Najwyższy, zobowiązany, który posiada realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie powinien być premiiowany umorzeniem należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu biernej postawy lub bezzasadnego oczekiwania, że jego długi alimentacyjne zostaną umorzone kosztem stron lub innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych z uszczupleniem funduszy tego systemu.

Warto w tym miejscu odwołać się do wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 12 stycznia 2016 roku (sygn. akt III AUa 300/15), zgodnie z którym przesłanki umorzenia należności na rzecz funduszu alimentacyjnego nie wyczerpuje sam fakt, że zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji. Trudna sytuacja materialna jest bowiem okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następuje tylko wówczas, gdy dłużnik nie ma majątku ani dochodów podlegających egzekucji (publ. LEX nr 1993255).

Jakiegokolwiek realne możliwości choćby częściowej lub rozłożonej w czasie spłaty długów alimentacyjnych nie pozwalają na zwolnienie dłużnika z całości zobowiązań (tak też SA w Szczecinie, III AUa 975/14, publ. LEX nr 1843129).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił, że sytuacja osobista i materialna wnioskodawcy jest trudna. Z. B. nie posiada żadnego majątku, ani oszczędności. Jego miesięczny dochód sprowadza się do pobieranego świadczenia emerytalnego w wysokości 1.924,57 zł, które ulega pomniejszeniu o należności alimentacyjne, zatem w konsekwencji wnioskodawca otrzymuje miesięcznie kwotę 596,61 zł oraz dodatkowo i okresowo 150,00 zł z pomocy społecznej. Wnioskodawca zamieszkuje u znajomej z uwagi na okoliczność, iż został pozbawiony mieszkania w wyniku licytacji komorniczej, koszty wyżywienia ponosi samodzielnie. Jak wynika z zebranego materiału dowodowego, Z. B. cierpi na liczne choroby tj. chorobę niedokrwienną serca, utrwalone migotanie przedsionków, niewydolność serca, blok przewodnictwa śródkomorowego, cukrzycę typu II, hiperlipidemię, przewlekłe zapalenie błony śluzowej żołądka, niedokrwistość, zwyrodnienie stawów kręgosłupa oraz stercz powiększony. U Z. B. stwierdzono również mikro udar w mózdzku. Wnioskodawca w 2007 roku został poddany implantacji sztucznej zastawki mitralnej (...) w 2007 roku, przechodził również zakażenie wirusem (...) 19. W związku z istniejącą sytuacją zdrowotną Z. B. pokrywa koszty leczenia w wysokości 265,00 zł miesięcznie.

Należy także podkreślić, że wnioskodawca jest uprawniony do 13tej i 14tej emerytury, a zatem zyskuje rocznie ponad 2000 złotych.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, iż wnioskodawca, ze względu na prowadzoną egzekucję z emerytury, może mieć trudności z zaspokajaniem bieżących potrzeb. Informacje o ilości leczonych chorób z kolei przemawiają za stwierdzeniem, iż Z. B. znajduje się również w nienajlepszej sytuacji zdrowotnej. Nie mniej jednak Sąd ocenił, iż w stosunku do wnioskodawcy brak jest podstaw do uznania, iż całokształt sytuacji, w jakiej znajduje się wnioskodawca, wyczerpuje ustawowe przesłanki umorzenia należności alimentacyjnych. Wszystkie podniesione okoliczności nie przemawiają za przyjęciem zaistnienia u wnioskodawcy szczególnie uzasadnionego przypadku. Z. B. bowiem uzyskuje bowiem stały, miesięczny dochód w postaci świadczenia emerytalnego, które daje realne możliwości spłaty długów alimentacyjnych, choćby w postaci rozłożenia ich na raty, które pozwoliłyby na mniejsze obciążenie miesięcznych wpływów wnioskodawcy i ułatwiły zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych. Wnioskodawca podnosił, iż nie pokrywa żadnych opłat związanych z utrzymaniem mieszkania, w którym przebywa. Jedynie zmuszony jest do wydatkowania posiadanych pieniędzy na codzienne wyżywienie i leki. Perspektywa odpowiedniego dostosowania obowiązku spłaty zadłużenia do możliwości finansowych wnioskodawcy uniemożliwia zatem zwolnienie Z. B. z całości zobowiązania. Sąd nie stracił przy tym z pola widzenia opisanej wyżej sytuacji osobistej i zdrowotnej wnioskodawcy. Pomimo wszystkich niedogodności, wnioskodawca wyposażony jest jednak w stałe uprawnienia do otrzymywania środków finansowych w formie emerytury oraz dodatkowych emerytur.

Biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy oraz obowiązujące przepisy prawa, Sąd w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, jako bezzasadne.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd na podstawie § 15 ust. 2 oraz § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.2019.68 z późn. zm.) przyznał i nakazał wypłacić z funduszu

Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz r. pr. B. H. kwotę 166,00 zł (150% stawki plus VAT) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej Z. B. z urzędu.

I.S.